

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ХІРУРГІЧНА СТОМАТОЛОГІЯ**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 29**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **5**
Семестр(и): **IX (осінній), X (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2028-2029**

Обсяг: **8 кредитів ECTS (240 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диференційований залік, Єдиний державний кваліфікаційний іспит зі спеціальності П «Стоматологія»**
Пререквізити: **анатомія та морфологія, патологічна анатомія, променева діагностика, хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія**

Кафедра/підрозділ: **кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії,**
пр. Перемоги, 51, 6 поверх

Керівник освітнього компонента: **проф. Григоров Сергій Миколайович,**
email: sm.hryhorov@knu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knu.edu.ua/course/index.php?categoryid=309>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Хірургічна стоматологія вивчає методи обстеження пацієнтів, діагностики хірургічних стоматологічних захворювань, їх лікування та профілактику в клініці хірургічної стоматології.

МЕТА КУРСУ: студенти навчатися проводити обстеження, діагностику та лікування пацієнтів з хірургічною патологією тканин щелепно-лицевої ділянки (ЩЛД).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- вміння виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний клінічний діагноз хірургічних стоматологічних захворювань;
- вміння демонструвати основні методи обстеження пацієнта в клініці хірургічної стоматології;
- планування обстеження пацієнта з захворюваннями органів щелепно-лицевої ділянки;
- спроможність визначати остаточний клінічний діагноз шляхом аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження;
- спроможність проводити диференційну діагностику захворювань органів щелепно-лицевої ділянки;
- набуття та вдосконалення практичних навичок з лікування пацієнтів з хірургічною патологією тканин щелепно-лицевої ділянки за існуючими алгоритмами та стандартними схемами;
- формування професійних вмінь та навиків для прийняття самостійних рішень у виборі методів лікування на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу в клініці хірургічної стоматології;
- вміння виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці хірургічної стоматології;
- заповнювати основну медичну документацію стоматологічного прийому;
- вміння проводити профілактику стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

- знати клініку основних невідкладних станів і алгоритм надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми;
- формування володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в клініці хірургічної стоматології;
- поглиблення знань щодо здорового способу життя, прийомів саморегуляції та самоконтролю.

– **ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

Перелік тем лекцій (20 год.):

1. Передракові захворювання шкіри лица і губ. Види та методи діагностики онкологічних захворювань ЩЛД. Принципи міжнародної класифікації передракових захворювань. Загальні принципи та методи діагностики злоякісних новоутворень. Види та методи діагностики пухлинних захворювань ЩЛД. Поняття про онкологічну настороженість, етіологічні фактори. Принципи міжнародної класифікації злоякісних захворювань.
2. Злоякісні новоутворення м'яких тканин лица (шкіри лица і губ): класифікація, клініка, діагностика лікування.
3. Злоякісні новоутворення язика, дна порожнини рота, слизової оболонки, щік: класифікація, клініка, діагностика і лікування.
4. Напівзлоякісні новоутворення слинних залоз. Класифікація, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Злоякісні новоутворення слинних залоз: Класифікація, методи лікування, техніка операції.
5. Злоякісні новоутворення кісток обличчя: рак та саркома щелеп та виличних кісток. Класифікація, патогенез, клініка, діагностика, комбіноване лікування. Хірургічні втручання на шляхах регіонарного метастазування (операція Ванаха, Крайля). Завдання диспансеризації, профілактика.
6. Запально-дістрофічні захворювання скронево-нижньо-щелепного суглоба (СНЩС). Синдром больової дисфункції СНЩС. Класифікація, клініка, диф. діагностика, лікування. Анкілози та контрактура нижньої щелепи. Класифікація, патогенез, клініка, диф. діагностика, лікування та профілактика.
7. Захворювання нервів ЩЛД: неврити та невралгії трійчастого нерва, лицевого нерва. Етіологія, патогенез, класифікація, диф. діагностика, лікування. Гангліоніти, вегетативні та больові та парастетичні синдроми лица: патогенез, диф. діагностика, принципи лікування.
8. Мета та завдання відновної хірургії обличчя. Історія відновної хірургії. Показання та протипоказання до відновних втручань. Основи планування пластичних операцій. Вільна шкірна пластика, класифікація трансплантатів, показання, методи операції. Пересадка слизової оболонки.
9. Пластика місцевими тканинами, принципи пластики зустрічними трикутниками, клаптями на ніжці. Показання, протипоказання, техніка виконання. Дефекти та деформації губ, носа. Методи відновної хірургії. Рино-, хейло-, мело-пластики з використанням Філатовського стебла.
10. Дефекти нижньої щелепи, етіологія класифікація. Вільна кісткова та хрящева пластика, види трансплантатів. Показання до кісткової та хрящевої пластики в залежності від дефекту. Аномалії та деформації щелеп: мікрогенія прогнатія. Класифікація, диф. діагностика, методи лікування деформацій щелеп.

Перелік тем практичних занять (140 год.):

1. Передракові захворювання шкіри лица, червоної облямівки губ та слизової оболонки порожнини рота. Види та методи діагностики передракових та пухлинних захворювань щлд. Епідеміологія. Принципи міжнародної класифікації злоякісних новоутворень (ВОЗ). Злоякісні новоутворення шкіри лица та губ, злоякісні новоутворення органів порожнини рота (язика, дна порожнини рота, слизової оболонки щік та піднебіння).

2. Злоякісні новоутворення щелеп. Класифікація, клініка, діагностика, лікування. Доброякісні, напівзлоякісні та злоякісні пухлини слинних залоз. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.
Курація хворих з написанням залікової академічної історії хвороби (діагнози в MOODL)
3. Хірургічне лікування захворювань пародонту. Фізіотерапія в лікуванні хірургічних стоматологічних захворювань, ушкоджень ЩЛД, при відновних операціях лица та порожнини рота.
4. Захворювання нервів ЩЛД: неврити та невралгії трійчастого нерва, гангліоніти. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування. Гангліоніти, вегетативні больові та парастетичні синдроми лица. Клініка, діагностика, лікування.
5. Запальні та дистрофічні захворювання скронево-нижньощелепного суглобу (СНЩС): артрити, артрози. Синдром больової дисфункції СНЩС. Класифікація, клініка, діагностика, лікування. Анкілози скронево-нижньощелепного суглобу, контрактури нижньої щелепи. Класифікація, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
6. Види дефектів та деформацій ЩЛД. Ціль та завдання відновної хірургії. Основи планування пластичних операцій. Пластика місцевими тканинами. Пластика клаптями на ніжці. Відновні операції на обличчі з застосуванням стеблястого клаптя Філатова.
7. Мело-, хейло-, ото пластика. Ринопластика, остео- та хондропластика. Хірургічне лікування деформацій прикусу. Вільна пересадка тканин. Методи пластики з застосуванням вільної пересадки тканин на поверхні обличчя та у порожнині рота.
8. Захист історії хвороби.
9. Організація анестезіологічної служби в хірургічній стоматології. Види, методи, особливості загального знеболення при хірургічних стоматологічних втручаннях. Нові методи наркозу. Нейролептаналгезія. Премедикація. Основні групи лікарських препаратів, що застосовуються з метою премедикації. Місцеве знеболення. Хімічні, фізичні та фармакологічні властивості місцевих знеболюючих препаратів, їх дози, концентрації, прописи. Техніка проведення анестезій на верхній та нижній щелепах. Анестезія по Вишневському. Метод анестезії по Берше-Дубову. Місцеві та загальні ускладнення під час та після виконання місцевого знеболення, їх діагностика, запобігання та лікування. Основні ознаки невідкладних станів хворих при місцевом знеболенні в умовах стаціонару та поліклініки. Необхідні реанімаційні засоби та медикаментозна терапія невідкладних станів.
10. Методи та техніка проведення операцій: операції резекція верхівки, ампутація та гемісекція, реплантація, трансплантація зубів, хірургічні методи лікування парадонтиту та парадонтозу. Можливі ускладнення, їх лікування, профілактика.
11. Сучасні погляди на етіологію та патогенез гострих запальних процесів. Класифікація запальних захворювань ЩЛД. Теорії патогенезу гострого одонтогенного остеомієліту щелеп. Особливості перебігу гострих запальних процесів ЩЛД: гострого остеомієліту, абсцесів та флегмон, лимфаденітів, аденофлегмон, гайморитів. Топографія клітковинних просторів, їх вплив на клінічні особливості флегмон. Диф. діагностика гострих запальних процесів ЩЛД. Сучасні принципи лікування гнійно-запальних процесів ЩЛД.
12. Специфічні запальні захворювання ЩЛД. Туберкульозне та сифілітичне ураження лица та щелеп. Класифікація, патогенез, диференційна діагностика, лікування і профілактика. Актиномікоз шийно-лищевої області. Етіологія, патогенез, діагностика, методи лікування.
13. Семінар №1. Сучасні принципи діагностики і лікування одонтогенних та неодонтогенних запальних процесів щелепно-лищевої ділянки.
14. Пошкодження та захворювання слинних залоз: слинові нориці та травматичні кісти, запальні захворювання залоз некалькульозного генезу, слино-кам'яна хвороба (сіалолітіаз) доброякісні, напівзлоякісні, злоякісні новоутворення, ретенційні кісти

- слинних залоз. Питання етіології, патогенезу, клініки, диференційного діагнозу, профілактики, лікування.
15. Сучасні уявлення про бластоматозні процеси. Диспансерізація онкологічних хворих, організація протипухлинної служби в Україні. Місце стоматологічної онкології в медицині. Одонтогенні, неодонтогенні доброякісні пухлини: фіброми, остеоми, холестеотома, остеобластокластома, одонтома, адамантинома. Пухлиноподібні новоутворення щелеп: кісти, епуліди, еозінофільна гранульома. Остеодістрофії та остеодісплазії щелеп та інш. Етіологія, патогенез, клініка, диференційна діагностика та лікування.
 16. Доброякісні та злоякісні новоутворення м'яких тканин лица та органів порожнини рота: фіброма, папіллома, липома, судинні пухлини: рак, саркома, меланома та інш. Частота, морфологічна характеристика, клінічні прояви, діагностика та лікування. Злоякісні новоутворення щелеп. Класифікація, клінічні прояви, діагностика. Принципи комбінованого лікування первинного новоутворення та шляхи його метастазування. Можливості проведення первинних реконструктивних операцій після широких ексцизій лица та органів порожнини рота.
 17. Класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування запальних та дістрофічних захворювань скронево-нижньощелепного суглоба. Діагностика, диференційна діагностика, вправлення вивіхів нижньої щелепи. Хірургічні методи лікування анкілозів та контрактур нижньої щелепи.
 18. Семінар № 2: Травматичні ушкодження щелепно-лицевої ділянки.
 19. Захворювання нервів лица: неврити, паралічі лицевого нерва, неврити, невралгія трійчастого нерва, гангліоніти, прозопалгічні та перестатичні синдроми. Диференційна діагностика, принципи і методи лікування хворих.
 20. Дефекти та деформації лица, тканин порожнини рота. Показання, протипоказання до відновних операцій. Загальна й місцева підготовка хворих. Планування місцево-пластичних операцій. Пластика місцевими тканинами при заміщенні післяопераційних і посттравматичних дефектів, деформацій тканин. Вільна шкіряна пластика, пересадка слизової оболонки. Показання та методи використання при відновних операціях в ЩЛД. Сучасне уявлення про вільну пересадку органів та тканин. Техніка операцій по пересадці розщеплених шкіряних клаптей. Застосування метода вільної шкіряної пластики при підготовці порожнини рота до протезування.
 21. Остео- та хондропластика при уроджених та здобутих дефектах. Пластика клаптем на ніжці. Пластика Філатовським стеблом. Характеристика методів хейло-, мейло-, урано-, отопластики. Рінопластика.
 22. Засоби хірургічного лікування деформацій щелеп: прогнатія, мікрогнатія, відкритий прикус. Принципи комплексної терапії хворих. Рентгенологічні методи дослідження хірургічних захворювань ЩЛД. Головні способи внутрішньоротових та зовнішньоротових укладок. Фізіотерапія при захворюваннях, пошкодженнях ЩЛД та при відновних операціях.

Перелік тем самостійної роботи студента (80 год.)

1. Хірургічні методи лікування захворювань СНЩС, пластика СНЩС.
2. Синдром больової дисфункції СНЩС.
3. Хірургічні методи лікування контрактури нижньої щелепи.
4. Пластика м'яких тканин ЩЛД місцевими тканинами. Пластика м'яких тканин ЩЛД клаптем на ніжці.
5. Пластика м'яких тканин ЩЛД вільними шкірними клаптями.
6. Пластика м'яких тканин ЩЛД вільними шкірними клаптями.
7. Мікрохірургія тканин ЩЛД.
8. Регенерація тканин. Біологічні аспекти остеогенезу.
9. Пластика кісткової тканини ЩЛД, ауто кісткова пластика.

10. Біологічні основи імплантації штучних зубів.
11. Остеоінтеграція. Остеогенні, остеоіндуктивні, остеокондуктивні та кістково-заміщуючі матеріали.
12. Пародонтальна хірургія. Направлена регенерація кісткової тканини. Мембранна техніка.
13. Регенерація тканин. Біологічні аспекти остеогенезу.
14. Пластика кісткової тканини ЩЛД, аутокісткова пластика.
15. Остеоінтеграція. Остеогенні, остеоіндуктивні, остеокондуктивні та кістково-заміщуючі матеріали.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>).

Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище).

Середнє арифметичне ПНД за семестр становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до дифзаліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за дифзалік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + діфзалік$.

Атестація здобувачів освіти проводиться у формі практично-орієнтованого іспиту визначеного в освітньо-професійній програмі та навчальному плані відповідного рівня вищої освіти та спеціальності.

Результати атестації визначаються двома шкалами у балах за 200 бальною шкалою та за національною 4 бальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Щелепно-лицева хірургія: підручник / О.О. Тимофєєв. — 3-є видання, ВСВ «Медицина», 2022, 792 с.
2. Стоматологія: у 2 книгах. — Книга 2: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.М. Рожко, І.І. Кириленко, О.Г. Денисенко та ін.; за ред. М.М. Рожка. — 2-е видання, ВСВ «Медицина», 2018, 992 с.
3. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевої хірургії. / Г.П. Рузін, М.П. Бурих, Е.Н. Вакуленко // - Вінниця: Нова книга, 2016 - 408 с.
4. Алгоритм заповнення обліково-медичної документації амбулаторного (стаціонарного) пацієнта в клініці хірургічної стоматології : навч. посіб. для студентів вищ. мед. навч. закладів / С. М. Григоров, Л. П. Рекова ; Міністерство охорони здоров'я України, Харківський національний медичний університет. – Харків : ХНМУ, 2021. – 112 с.
5. Крок-2. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія : тестові завдання для практичних занять студентів на 3–5-х курсах та для їх підготовки до інтегрованого ліцензійного іспиту на 5-му курсі / упоряд.: С. М. Григоров, А. О. Григорова, Л. П. Рекова [та ін.]. – Харків : ХНМУ, 2019. – 192 с.
6. Oral and Maxillofacial Surgery. Pt. 1 / ed. V. Malanchuk. - 2nd ed., updated. - Vinnytsya : Nova Knyha Publ. - 440 p.- 2018.
7. Oral and Maxillofacial Surgery. Pt. 2 / ed. V. Malanchuk. - 2nd ed., updated. - Vinnytsya : Nova Knyha Publ. - 296 p. – 2018.

Зав. кафедри хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
д.мед.н., професор

Сергій ГРИГОРОВ